

☐ **Беларускі шлях.**
БІЗНЕС
І НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
СВЯДОМАСЦЬ.

2

☐ **Камандзіроўка ў турму.**
ЮНАК
ЗА КАЛЮЧЫМ
ДРОТАМ.

3

☐ **Крэсла №13.**
МОВА,
ЯКАЯ ГУЧЫЦЬ
З ЭКРАНА.

3

☐ **Адам і Ева.**
ІНТЫМНЫ СВЕТ
МАЛАДОЙ СЯМ'І.

3

БЕЛАРУСКАЯ
МАЛАДЗЁЖНАЯ
ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

29 сакавіка 1994 г.

Аўторак

№ 33(13750)

Кошт у розніцу 50 рублёў

Выдавецца з 1921 года

Малое Віктар ДУБОВІК

Кур'ер "ЧЗ"

Еўропа — наш агульны дом

Беларусь наведвала парламенцкая дэлегацыя Германіі на чале са старэйшым бундстагавым п'яністам Вільямом.

— Мата нашага знаходжання проста: убачыць, як на тэрыторыі Беларусі ажыццяўляецца фінансавая ўрада ФРГ жыллёвая праграма для ваеннаслужачых Заходняй групы войск, якія вяртаюцца дамоў, — заявіў Бернд Вільх. — Я быў тут год назад. За гэты час шмат зроблена. Мы наведалі Барысаў, дзе пабудаваны ўжо ваенны гарадок, і пераканаліся, што справы ідуць паспяхова.

Гэты вывад падвердзіў і першы намеснік міністра абароны Беларусі Аляксандр Тушыньскі. У шасці населеных пунктах — Баранавічах, Слоніме, Барысаве, Лідзе, Бярозе, Мар'інай Горцы — кватэры здадзены пад ключ. А ў Росі будаўніцтва ваеннага пасёлка ў хуткім часе завершыцца. Усяго на сродкі нямецкага боку ў рэспубліцы будзе ўведзена 5,938 кватэр для ваеннаслужачых, што вяртаюцца з Германіі.

Брытанскае ноў-хаў для беларускага рынку

Свой уклад у станаўленне фондавага рынку Беларусі робяць і спецыялісты Лонданскага ноў-хаў фонду, якія завершылі аглядаючы візіт у нашу рэспубліку.

Ініцыятарам прыезд у Беларусь англійскіх фінансістаў выступіла таварыства "Інтэркантыненталь". Яго прэзідэнт Аляксандр Яловік адзначаў, што напярэдадні пачатку чаканых прыватызаций рэспубліцы як ніколі неабходна дапамога замежных спецыялістаў, якія ведаюць становішча спраў на рынку каштоўных папер. Гэта і было падставай для заароту па дапамозе да англійскага ўрадавага ноў-хаў фонду, які аказвае садапамоцу правядзенню эканамічных рэформ у іншых краінах.

БЕЛІНФАРМ.

Горкая "падзяка"

Беларускі канцэртмейсэр Ігар Жалызоўскі вярнуўся дадому з апошняга этапу Кукіа свету і атрымаў "узгагарод" ад землякоў.

У суботу ўвечары ад яго дома на вуліцы Забелскай у Мінску выкрасілі аўтамабіль "ВМВ-525" залатастага колеру з нумарнымі знакамі 15-00 МІ. Калі нехта штосці дэдаваў пра месцазнаходжанне аўтамабіля, няхай пазваніць па тэлефонах 20-11-37 або 02.

Яўген ПУЧКОЎ.

Парады Лешака Бальцаровіча

У Мінску адбыўся навукова-практычны семінар "Шляхі выхавання эканамічнага рынку дзяржаў Усходняй і Цэнтральнай Еўропы". Яго арганізатарамі сталі Міжнародная асацыяцыя беларусістаў, Беларускі гуманітарны адукацыйна-культурны цэнтр, Аб'яднанне прадпрыемстваў рэспублікі і Сацыял-дэмакратычная грамада.

Семінар прыцягнуў да сябе ўвагу перш за ўсё тым, што на ім выступілі былы віцэ-прэм'ер Польшчы Лешак Бальцаровіч. Яго імя звязана з рэформаваннем польскай эканомікі пасля прыходу да ўлады лідараў прафсаюза "Салідарнасць" на чале з Лехам Валенсай. Многія ідэі "шока-рэспі" паводле Бальцаровіча выкарысталі ў сваёй дзейнасці расійскія рэфарматары, калі кабінет міністраў узначальваў Ягор Гайдар.

У выступленні на семінары і гутарках з журналістамі Лешак Бальцаровіч даў сваю ацэнку стану беларускай эканомікі. На яго думку, крызісныя працэсы можна спыніць толькі пры ўмовах распрацоўкі канкрэтнай праграмы рэформ. У прыватнасці, адным з галоўных прыярытэтаў павінна стаць фінансавая стабілізацыя на макраэканамічным узроўні, без якой немагчыма нармальнае функцыянаванне гаспадарчых механізмаў.

Трэба дакладна вызначыць кола пытанняў, якімі займаюцца дзяржструктуры.

У семінары прынялі ўдзел многія вядучыя беларускія эканамісты, выказаўшы свой пункт гледжання на шляхі вываду нацыянальнай эканомікі з глыбокага крызісу. Уласнымі меркаваннямі аб шматлікіх праблемах станаўлення рынковых адносін на Беларусі падзяліўся галоўны банкір рэспублікі Станіслаў Багданкевіч.

Якаў ЯСЭПІН.

Існаваць — гэта прысутнічаць усюды

У нацыянальным прэс-цэнтры Беларусі днём адбылася прэс-канферэнцыя прэзідэнта "Канада — Беларусь фонд" Аляксея ПЯТРОУСКАГА і намесніка начальніка ўпраўлення знешнеканамічнай і знешнепалітычнай дзейнасці Саўміна рэспублікі Анатолія АРБІНОВІЧА.

"Канада — Беларусь фонд" — пераўтварэнне новай арганізацыі, асноўнай мэтай якой з'яўляецца наладжванне больш цесных прамых эканамічных і культурных кантактаў паміж дзвюма краінамі. Пакуль яны, як вядома, на аматарскім або выпадковым узроўні, з-за чаго многія карысныя і для нас культурныя ды эканамічныя праграмы ўрада зааіянскага партнёра мінаюць Беларусь.

Натуральна, чаканне салідных інвестыцый або культурнага абмену з краінай, дзе наша дзяржава не мае нават паўнамоцнага прадстаўніка.

Разам з тым наладжванне здаровай сеткі дыпламатычных зносін каштуе вялікіх грошай. "Канада — Беларусь фонд" распісвае даволі эфектыўную структуру, якая апрацоўвае на інстытут ганаровых консулаў, прыклады якога меліся і ў дыпламатычнай гісторыі Швецыі, Нямеччыны ды іншых краін.

У рамках гэтай структуры ў Мінску ўжо дзейнічае "Канадскі клуб", а ў Таронта (Канадская правінцыя Антарыо) — "Беларускі клуб".

Аляксей Пятроўскі, цяпер грамадзін Канады, прывёў невялікую падрыхтоўчую працу, заручыўшыся падтрымкай Саўміна і Міністэрства замежных спраў Беларусі. Ён спадзяецца, што ягонае вяртанне ў кастрычніку ў Канаду ўжо будзе, гэтак мовачы, з пэўным пакетам канкрэтных палёў з беларускага боку.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Свята музыкі ў школе

У СШ № 190 Мінска, школе з эстэтычным ухілам, праводзілі чарговае свята музыкі.

Адбыўся справядна канцэрт хараваго песні і музыкі вучняў 1-8 класаў эстэтычнага цыкла.

На сцэне прагучалі песні не толькі сучасных кампазітараў Л.Захлезнага, А.Рамізоўскага, былі таксама выкананы творы кампазітараў-класікаў П.І.Чайкоўскага, Э.Грыга, Ш.Гуно.

— Жадаючых прыняць удзел у канцэрте было многа, — гаворыць мастацкі кіраўнік хараваго аддзялення Алена Іванавна Ліпніцкая, — але прывесці на гэты раз атрымалі лепшых. Радасцю сцяпіліся тварыкі юных выканаўцаў. Многія з іх упершыню здавалі такі сур'ёзны экзамен, адкажыўшы ад эфектыўнасці работы акцыйна-рэжысёрскага падрыхтоўчага ўзросту маладзёжы і музычных кіраўнікоў, бо ўрокі музыкі-хараваго і музычных кіраўнікоў у школе выклікалі, танцаў, вытанчанага мастацкага і мовы.

Удзячнымі слухачамі на канцэрте былі бацькі юных выканаўцаў, іх старэйшыя і малодшыя браці і сёстры. Усе атрымалі эстэтычнае задавальненне. Паспехаў вам, юныя таленты!

Валянціна ШПІЛЕУСКАЯ.

Курсы валют на 28 сакавіка:

	Далар ЗША	Ням. марка
Скупка	10510	3970
Продаж	10510	3970
"Комплекс"	10100	3870
"Тошук"	10000	3800
"Белбін-несбанк"	9900	3700

(У дужках — курс за безналічны разлік)

НАПЯРЭДАДНІ ПДЗЕІ

... Не ганглёвы раг на кірмашы

□ Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"

У прэс-канферэнцыі, што адбылася 24 сакавіка, прынялі ўдзел кіраўнікі Міністэрства па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызцыі Рэспублікі Беларусь (Міндзяржмаёмасць).

Намеснік міністра Васіль Да-выдзенка і яго калега Казімір Раманоўскі, начальнікі ўпраўленняў каштоўных папер, арганізацыі чэкавых прыватызаций Уладзімір Магілявец, Зінаіда Шаўчэнка, расказалі аб бліжэйшых мэтах у справе прыватызаций дзяржаўнай маёмасці, правядзення тэрытарыяльных камісійных работ, адказалі на хваляючыя пытанні.

Няма чаго граху таіць: большасць насельніцтва да гэтага часу толкам не ведае, што гэта за штука — Закон аб імянных прыватызацийных чэках.

Дык вось, на атрыманні ў Ашчадных банках чэкі насельніцтва, належаўшы прыватызаваным чэкам дабра — палову рэспубліканскай дзяржаўнай маёмасці. Яе кошт, паводле розных падлікаў, складае каля 23 трыльёнаў беларускіх рублёў. Але імяннае разбагачэнне на акцыях, якія можна будзе набыць на чэкі, канешне ж, нельга, хоць і намінальнай вартасці.

... Не ганглёвы раг на кірмашы

□ Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"

Быць некалькі гадоў запар. Недарма ж прызначана — у ялавой каровы малака не выціснеш. І, канешне ж, сярэд населенства звязана расчараванні ў спадзяванні на магчымыя дывідэнды, а сапраўды нечарпальны паспяхавы пазычавіца ад сваіх чэкаў за любыя грошы, бо абмен па формулу "намінал за намінал", гэты значыць, акцыі на дваццаць пяць тысяч рублёў за адзін чэк, магчымы вельмі ў рэдкіх выпадках. Часцей будучы адхілены, іны раз нават значыцца.

Усё зноў жа будзе залежаць ад рэальнасці прадпрыемства.

І другі бок медалю. Эканоміка рэспублікі не выйшла з крызісу, інфляцыя ідзе хутчэй на парадковым узроўні. У прыватнасці, маёмасць падарожала за кароткі тэрмін у 1600 разоў, значыць, практычна не хопіць сродкаў, каб выкупіць ва ўласнасць больш буйныя і рэнтабельныя прадпрыемствы, а ад дробных фабрык-заводаў асноўны прыбытак па акцыях людзі атрымваюць хутчэй за ўсё не ў выглядзе дывідэндаў, а ў выглядзе ўзростання курсавай вартасці каштоўных папер ад будучага павелічэння рэнтабельнасці аб'ектаў. Але зноў жа не многія пагодзяцца чакаць тры, пяць, сем гадоў, тым больш, не маючы цвёр-

дай гарантыі, што пасля атрымання чэкаў па павышанай стацыі.

Што тычыцца прыватызацийных чэкаў "Жылё", то, як растлумачыў намеснік міністра Васіль Да-выдзенка, іх можна скарыстаць па прызначэнню на прыватызаваную жыллёвую ў справе будаўніцтва кааператывных кватэр. Бо чэк, па сутнасці, — сродак аплаты. У прыватнасці, у сярэднім чалавек атрымае 50 прыватызацийных чэкаў агульнай намінальнай вартасці каля двух мільёнаў рублёў.

А вось як дапамагчы людзям скарыстаць свой чэк з толкам, выгадай? Начальнік ўпраўлення каштоўных папер Міністэрства па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызцыі Рэспублікі Беларусь Уладзімір Магілявец растлумачыў, што з гэтай мэтай сфарміраваны яшчэ адзін элемент у сістэме прыватызаций — інвестыцыйны фонд, установа каштоўных папер, якая складае каля 50 мільёнаў рублёў. Чэк укладчыка агароджаны будзе трайной абаронай — ліцэнзіяй, кожнай з якіх асобна атрымваюць усе тры званы, маючы адносны да чэкавых укладаў. Гэта значыць, чэкавы фонд і асоба чэка, кіруючы гэтым фондам, атрымваюць асобны ліцэнзійны розныя фінансавыя інстытуты. Урэшце,

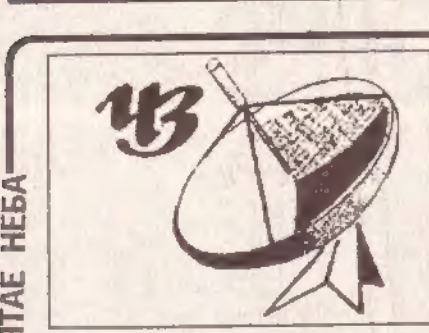
сваю ліцэнзію маюць і дэпазітары, дзе будучы захоўваюць гэтыя чэкі. Вось таму рызыка страціць чэк дарэмна ў фондзе куды меншая, чым, дарэчы, пры набыцці акцыі, якая-небудзь прадпрыемства самастойна.

Адным словам, ідзе апошня падрыхтоўка да важнай эканамічнай кампаніі — прыватызаций дзяржаўнай маёмасці. На 15 сакавіка ў тэрытарыяльных камісіях заявілі аб налічэнні чэкаў "Маёмасць" з'явілася больш 283 тысяч чэкаў. Гэта лічба складае 3,3 працэнта ад агульнай колькасці грамадзян, якія маюць права на атрыманне чэкаў.

Адначасова Міндзяржмаёмасць праводзіць работу па размяшчэнню чэкаў. У прыватнасці, на 140 прыватызаваных яшчэ ў 1993 годзе аб'ектаў зарэзервавана доляй акцыяў на суму больш як 260 мільярд рублёў для продажу за чэкі "Маёмасць", які нумары іх распадаюцца з 1 ліпеня гэтага года, каб за тры месяцы пасля выдчы сертыфікатаў гэтых чэкаў даць магчыма большы частку насельніцтва атрымаць іх і вызначыць напярэды выкарыстання чэкаў.

Адным словам, рынак каштоўных папер — не гандлёвы рад на кірмашы, а права грамадзян на іх долю ўласнасці.

Віктар ТАЛОЧКА, БЕЛІНФАРМ.

Дзяжурныя па выпуску:
С. КІРЬЕНКА, Д. ЛІТВІН,
рэдактар Я. ЯСЭПІН.

"Еўраньюс"

Дэманстрацыя ў Бруселі

У нядзелю ў сталіцы Бельгіі — Бруселі прайшла дэманстрацыя, у якой удзельнічалі 24 тысячы чалавек.

Матай гэтай акцыі, арганізаванай рознымі партыямі і рухамі, стала жаданне прыцягнуць увагу ўрадаў краін Еўропы да праблем расліцы ў дзяржавах Еўрапейскага супольніцтва.

Алабамская трагедыя

Не менш, як 17 чалавек загінула ў ШІА, у штате Алабама, у выніку разбураўня адной з цэркваў.

"Суперчэннэл"

Патрабаванне да Грэцыі

На сустрэчы міністраў замежных спраў краін Еўрапейскага супольніцтва было выказана патрабаванне да Грэцыі зняць з'яўляе ў адносінах да Македоніі.

Міністр замежных спраў Германіі Клаўс Кінкель прапанаваў грэчаскай дэлегацыі прыняць такое рашэнне да чэрвеня, калі скончыцца тэрмін праўлення цяперашняга ўрада Грэцыі.

Баснійскія сербы супраць падзелу краіны

Упершыню за тры часы, пакуль ідзе вайна ў Босніі-Герцагавіне, прадстаўнікі баснійскіх сербаў выказалі супраць падзелу краіны.

"Уорлднэт"

Катастрофа на чыгунцы

У Егіпце здарылася катастрофа — сутыкнуліся два цягнікі.

Трагедыя адбылася недалёка ад горада Кафр-эль-Шайх. Сама меней 75 чалавек паранена, 11 знаходзяцца ў цяжкім стане.

Лепш растлумачыць, чым забараніць

Галоўны кірункі Злучаных Штатаў заявіў, што поўная забарона тыту-некурэння ў выніку прыняцця адна-веднага законапраекта паліне мільёны амерыканцаў "пакутуючы

"TV-5"

Катастрофа на чыгунцы

У Егіпце здарылася катастрофа — сутыкнуліся два цягнікі.

Трагедыя адбылася недалёка ад горада Кафр-эль-Шайх. Сама меней 75 чалавек паранена, 11 знаходзяцца ў цяжкім стане.

Лепш растлумачыць, чым забараніць

Галоўны кірункі Злучаных Штатаў заявіў, што поўная забарона тыту-некурэння ў выніку прыняцця адна-веднага законапраекта паліне мільёны амерыканцаў "пакутуючы

(Працяг на 3-й стар.)

Ахвяры неба

Амерыканскі знішчальнік F-16 і транспартны самалёт C-130 сутыкнуліся над аэрадромамі ў раёне Пейнотона Караліна (ЗША). У выніку 20 чалавек загінулі і 122 атрымалі раненні.

"Забароненае" сонца
Камітэт заканадаўчай Фларыды прыняў законапраект, які забараняе жанчынам загараць без верхняй часткі купальнікі.

Калі законапраект пройдзе канчатковае галасаванне, то тыя, хто пару-

шаць яго, будуць пазбавлены волі тэрмінам да 1 года альбо падвергнуты штраф у 1000 долараў.

Клінтан раскрывае карты

Афіцыйны прадстаўнік Белга Дома заявіў, аб намере Біла Клінтана агульваць усе колі катанцы і рахункі, якія былі выплачаны ў канцы 70-х гадоў, і не толькі свай, але і жонкі Хілэры. Гэтым Біл Клінтан хоча спыніць плёткі аб дзеяннях сутаўства Уайтхэўсэр. Дакументы будуць ты-

чыцца фінансавых спраў Клінтанаў з 1977 па 1979 год.

Гарачая кропка будзе патушана?

Варагуючыя групы ў Самалі, генерала Махамеда Айдыда і чэскае выканаўчае абавязкі прэзідэнта Алі Махмуда Махамеда падпісалі ў Найробі пагадненне аб нацыянальным прымірэнні. Пагадненне прадугледжвае спыненне агню і скліканне нацыянальнай канферэнцыі па прымірэнні, а таксама выбары прэзідэнта ў маі. Гэты крок

паследаваў за пачаткам вываду "блэк-ітэма" ААН з краіны.

Дзеці як "секс-тавар"

Пасля даследавання, праведзенага польскім міністэрствам выважвання, высветлілася, што многія польскія дзеці з дэмо-інтэрнату праводзяць за мяжу, дзе іх выкарыстоўваюць як "секс-тавар" для розных вясёлых устаноў. Польскай паліцыяй быў затрыман адзін з кіраўнікоў падобных пасрэдніцкіх арганізацый. Многіх дзяцей вывозяць з Польшчы толькі на суботу

і нядзелю, некаторыя з іх неогнулі вяртаюцца. Улады спадзяюцца знайсці следы такіх пасрэдніцкіх фірм.

Улады Перу змагаюцца з гандлем наркатыкамі

У Ліме, сталіцы Перу, урад загадаў спаліць 6,5 тony наркатыкаў, каб паказаць усяму свету, што ў краіне вядзецца жорсткая барацьба з гандлем "белай смерцю". У асноўным у полімя "пайшоў" какаін, агульны кошт якога склаў каля 45

мільёнаў даляраў. Увесь тавар быў канфіскаваны ў адной з груп, якая займалася гандлем наркатыкамі непальскіх ад перуанскай сталіцы.

"Оскар"

і відэа — не пара
Агледальнікі разыходзяцца ў думцы, у якой меры прысуджэнне "Оскара" уплывае на камерцыйную папулярнасць фільма. Аднак яны сходацца ў адным: як толькі фільм з'явіцца на відэа — прыбытак ад яго рэзка падае.

ТЫДЗЕНЬ ПА ГАРАСКОПУ
28 сакавіка — 3 красавіка

АВЕН

Аўторак. Будзеце стрыманымі ў гутарках з роднымі. Наведайце царку ў гэты дзень.

Серада. Не паховайцеся на канфіктацы з супрацоўнікамі і з каханым, каб у далейшым не шкадаваць.

Пятніца. Не лепшы час для актыўных дзеянняў. Пастарайцеся пераказаць. Паспех у асабістых жыццях.

Субота. Будзеце асяржанымі ў бізнэсе, каб пазбегнуць непрыемнасцей.

Нядзеля. Займіцеся спортам у гэты дзень.

ЦЯПЕЦ

Аўторак. Магчымы фінансавы прыбытак.

Серада. Не сварыцеся са сваімі роднымі ў гэты дзень. У каханні трэба ўмець дарэчы.

Чацвер. Можна разлічваць на дапамогу сваёй сяброў. Лепш пазбегнуць высвятлення адносін у бліжэйшым асяроддзі.

Пятніца. Спрыяльны час для эратычных зносін.

Субота. У гэты дзень вам лепш выехаць за горад. Стрымлівайце свае эмоцыі.

Нядзеля. Не верце ўсяму, што вам скажуць.

БЛІЗНЯТЫ

Аўторак. Будзеце стрыманымі ў сям'і.

Серада. Наведайце сяброў у гэты дзень. Прислухайцеся да думак сваіх блізкіх.

Чацвер. Будзеце настойлівымі ў вырашэнні сардэчных спраў. Актыўнымі дзеяннямі зможаце пазбегнуць матэрыяльных страт.

Пятніца. Паспех у прафесійнай сферы і ў бізнэсе.

Субота. Зварніце ўвагу на сваю нервовую сістэму. Будзеце патрабавальнымі не толькі да іншых, але і да сябе.

Нядзеля. У каханні першае слова ваша. Магчыма матэрыяльная падтрымка з нечаканай крыніцы.

РАК

Аўторак. Не ўсяму, што вам кажуць, трэба верыць. Магчымы непаразуменні з сябрамі.

Серада. Удача ў бізнэсе.

Чацвер. Вам лепш не рызыкаваць у фінансавых справах у гэты дзень.

Пятніца. Магчымы нечаканыя грашовыя страты. Стрымлівайце свае эмоцыі.

Субота. Паспех у каханні.

Нядзеля. Будзеце уважлівымі да свайго здароўя.

ЛЕЎ

Аўторак. Займіцеся ўмацаваннем хатняй гаспадаркі.

Серада. Не дэражайце ў гэты дзень нікому свае фінансавыя справы.

Чацвер. Пастарайцеся ні з кім не сварыцца.

Пятніца. Кантралюйце свае эмоцыі. Магчымы непаразуменні з блізкімі.

Субота. Зварніце ўвагу на сваё здароўе ў гэты дзень. Многае будзе залежаць ад вас.

Нядзеля. Пазбягайце сур'ёзных рашэнняў. Змены ў асабістым жыцці.

ДЗЕВА

Панядзелак. Нягледзячы ні на што, можаце дабіцца жадамага выніку. Верагоднасць фінансавога поспеху.

Аўторак. У каханні ўсё залежыць ад вас. Пазбягайце крызісных сітуацый у сям'і.

Серада. Магчыма цікавае падарожжа. Выразце інтымныя праблемы.

Чацвер. Стабілізуюцца стагнаўшыя на працы. Спрыяльны час для бізнэсу.

Беражыце мужчын!

□ Міхайл ЛІБІТАЎ

Інтымны свет мападой сям'і... Не толькі радасці і ўцехі, але і вечныя, невычэрпныя праблемы. Яшчэ раз дэталёва пераказана ў гэтым у час апошняй маёй сустрэчы ў адным з рабочых інтэрнатаў Гомеля. У канцы размовы разам з запіскамі з залы я атрымаў некалькі запячатаных канвертаў са зваротным адрасам і нумарамі тэлефонаў. Гэта былі сапрадныя сведзі. Хачу прывесці толькі некаторыя радкі, якія маюць непасрэдныя адносіны да тэмы артыкула.

...Вось ужо амаль тры гады я жыў далёка ад дома, пастананна мяняю месцы работы. Дамоў вярнуцца не магу, таму што бацькі хочаць, каб я ажаніўся ці хоць бы пазнаёміўся з імі. Але я кажаць ім праўду? Я чуў, што гэта нельга вылічыць...

А вось цытата з іншага пісьма. Пачытаў жаночы: "Майго мужа няўдзяна ледзь выратаваў з развітаным адзінацці. Ён спрабаваў скончыць жыццё самагубствам праз тры дні пасля высялення. Палічыў сябе на мужчыну".

Адрэзку магу супакоіць тых маладых людзей, якіх трымаюць нават сам успамін пра імпаўнцыю. Паводле сведчання буйнейшых спецыялістаў свету, у прыродзе існуе ў асноўным ілжывая "улюбав" імпаўнцыя (натуральна, за выключэннем якіх-небудзь рэдкіх асаблівасцей развіцця, дакладней, неда-развіцця). У большасці выпадкаў паловаў расстройств у мужчын могуць вылічвацца і без урача, таму што з'яўляюцца вынікам нездаровага спосабу жыцця, няўпэўненасці ў сабе. (Для пачатку можна паспрабаваць разна-стаць харчаванне: ужываць больш агародніны, фруктаў. Карысна прымаць на працягу месяца і перад сном па сталовай ложцы меду-пажаранае з 2-3 грамамі аржамі).

На жаль, (хоць і не рэкаменду-еца гэтага рабіць), чалавек, асабліва мужчына, уласціва за-ціклявацца на палавых няўдзянах. Свасе магчыма ў інтымнай сферы ён звычайна расцывае як што-то вельмі для свайго істотнае. Сапраўды, паловава функцыя адкрывае шлях да больш поўнага, усебакова насамі-чаннага жыцця, стварэння сям'і, бацькоўства. Але ў гэтым становішчы мужчыны і жанчыны аказаліся нароўнымі. Якімі б ні былі асаблівасці сексуальнай

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

У "Арт-цэнтра" — юбілей

Гэтым днём адзначае пяцігадовы юбілей свайго афіцыйнага існавання тэатр-студыя "Арт-цэнтр".

Так, менавіта афіцыйнага. Таму што да 1989 года мы дзейнічалі на базе самадзейнага тэатра-студыі, — расказвае мастацкі кіраўнік "Арт-цэнтра" Уладзімір Барысавіч Кірлін. — Рыхтавалі маладзёў да пра-фесійнай працы на сцэне. На нашых курсах, разлічаных на два гады, тэрмін навучання, заняты на сцэнічнай гульні, майстэрствы актёра, гісторыі тэатра, гісторыі эстэтыкі, трэнінг праводзілі выдатныя тэатральныя Інстытуты, Міжсаюзнага Дома мастацкага самадзейнасці, пра-фсаюзаў, бальныя студыі. Усёго з 1984 па 1989 гады курсы скончы-ла каля паўсотні юнакоў і дзяўчат. Паралельна арганізавалі тэатральнае ся-та, ставілі спектаклі ў клубе

Дзяржынскага, Дома афіцэраў, Палацы культуры тонкасуко-нага камітэта, на адкрытых пля-цоцках. У 1989 годзе тэатр атрымаў афіцыйны статус і пачаў больш інтэнсіўную прафесійную працу. Аднак існаваў калектыв толькі за кошт тэатральна-канцэртнай дзейнасці — без дзяржаўнага да-тэна і дапамогі спонсараў. А гэта чужа, асабліва ўлічваючы вялізныя грашовыя выдаткі на пастановку спектакляў і вы-важвання актёраў. У гэтым жа перыядзе сваёй справы ажыццявілі дзеся-так дзіцячых пастановак. Асабліва паспяхам карыстаўся мюзікл па п'есе С.Казлова "Спя-вацкіх паросек", спектаклі павод-ле п'есы Т.Каралінскай і Р.Сефа "Дзе Бабы-Ягі", п'еса С.Казлова "Пя зяліных узгоркаў акіяна", навагодні фэерый Л.Усцінава "Захараваўся блік".

Рэжысёрамі-пастановшчыкамі былі М.Марінеўскі, А.Стрыкуноў, актёр Дзяржаўнага маладзёж-нага тэатра С.Журавель, музыкі пісаў вядомы беларускі бард Б.Сярогін. Гледзачам падабаліся актёрскія работы выпускнікоў Беларускай акадэміі мастацтваў С.Навіцкага, В.Кашчэва, Д.Гу-рычова і іншых. Многія спектаклі жылі ў цяпер.

Хача, калі раней штомесачна тэатр прапаноўваў глядзачам 15 пастановак, у дні школьных канікулаў — 25, то цяпер коль-касць спектакляў "Арт-цэнтра" вымушана скараціцца. Але вядо-ма, тэатр трымаўся. Ён вердаў свайго высокага класу на фе-стывалі ў Германіі і Аўстрыі, фе-стывалі славы і тэатраў-студы-і. Аднак шмат ад чаго пры-ходзіць адмаўляцца. Мелі за-прашэнне ў Венецыю — не фе-стываль дзіцячых спектакляў, да-валяло прынцыпна гэтае свята па празаічнай прычыне — з-за

Якаў ЯСЭПІН.

Свята беларускага слова і мастацтва

20 сакавіка ў мінскім Доме афіцэраў адбылася літаратурна-мастацкая вечарына, прысвечаная 50-годдзю вызвалення Бе-ларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і вялікаму творчаму ўкладу песьняра Якуба Коласа ў справу Перамогі.

Літаратурную частку вёў пісьменнік, галоўны рэдактар часопіса "Маладосць" Генрых Далідовіч. Ён падкрэсліў для шматлікіх прысутных афіцэраў, салдатаў і курсантаў думку, што як неабходна для арміі рада-водцы, афіцеры, генералы і палка-водцы, так і ў літаратуры патрэб-ны розныя ратнікі. І што Якуб Ко-лас і сёння з'яўляецца адным з палкаводцаў нацыянальнай ідэі, нашай духоўнасці. Дацэнт ка-феды беларускай літаратуры БДУ Волга Казлова пра-аналізавала напісанне песьняром у гады вайны, а сын Якуба Ко-ласа, Даніла Міцкевіч, паведаміў пра тое, якімі клопатамі і турбо-твамі жыву таты ягоны пажылы

бацька, з усіх сіл намагаючыся падтрымаць дух роднага на-рода, вайну і рашуча асуджаючы ворага.

Підзя Арабел, Іван Шамкіні, Мікола Абрамчы, Алесь Савіцкі і Пятро Прыходзька — вядомыя беларускія пісьменнікі, якім пашчасціла сустракацца і мець гутаркі з мудрым майстрам, — расказвалі пра тры сустрэчы, па-дзяліліся сваімі думкамі наконт мінулай вайны, а таксама на-конт ужо напісаных пра яе твораў і пра тое, што і як працаваў лі-таратарам далей, закрываў пытанні стварэння і фармі-вання вобласці беларускай арміі.

Дыратар Літаратурнага музея Якуба Коласа Зінаіда Кама-роўская расказала пра сваю ўстаноўку, дзе яе супрацоўнікі правялі і вядуць вялікую навуко-вую работу, каб яе магла паў-ноў адлюстраваць жыццёвы і твор-чы шлях нашага слаўнага класіка, зрабіць ягоны музей паўнакроўным асяродкам бе-ларускай культуры, запрапіла вай-скоўцаў наведваць іх.

Пасля прысутным быў дэда-ны цікавы канцэрт сім'і твор-чых калектываў Студыі Беларускага ГДК. Прадстаўнікі Дома афіцэраў шчыра і сардэчна па-дзякавалі, якія яны казалі, за ся-

тэ беларускага слова і мастацтва. уручыў Саюзнапісьменніцкай саю-грамаву за ішоўскую работу.

Людміла ДАЛІДОВІЧ, аўчаніца Х класа 10-й школы г.Мінска. Фота Пятра ЖОУЦКАВА.

КРЭСЛА № 13

3 "Чырвоны" згогна

"Паважанае Чырвоны!" Шчыра табе ўдзячна за артыкул "Гаромны па-беларуску", змешчаны ў № 14 ад 5 лютага 1994 года. Мяркую, што пераважна большасць чытачоў газеты цалкам згодна з аўтарам артыкула Майяй Шэндрык. Асабліва прыкра і сорамна за "дзяржаўных" людзей, якія павінны перш за ўсё выконваць Закон аб беларус-кай мове, павінны быць прыкладам у яе выкары-станні. Гэта тычыцца членаў нашага ўрада, нашых народ-ных дэпутатаў. Вядома, усе яны нарадзіліся і атрымалі адукацыю на Беларусі, у школе вывучалі беларускую мову, але ў большасці з іх няма ніякага жадання раз-маўляць на ёй, уадасканаль-ваць свае веды, нарэшце, проста паважаць сваю зям-лю, свой народ, сваю мову. Я 33 гады працавала на-стаўніцай пачатковых класаў у рускамоўнай школе. І мне было заўсёды балюча і со-рамна за людзей, якія самі пагарджалі роднай мовай і так выхоўвалі сваіх дзяцей, было прыкра за розныя пастановы, якія дазвалялі не вывучаць сваю мову. Па магчымасці старалася прывіваць любоў да свайго краю, свайго працавітага на-рода, свайго мовы. А яе ў той час пачыналі вывучаць з трэцяга класа, 3 гадзіны ў

тыдзень (1 — мовы, 2 — чытанне).

Таму сама выпісваю "Звяз-ду", "Чырвоны змену", бо гэта адзіныя беларуска-моўныя выданні. У адрознен-не ад іх, наша беларуская тэлебачанне можна лічыць беларускім вельмі ўмоўна, бо тая мова, якая гучыць з экрану, абражае гледца, вымушае яго саромецца свайго мовы. Шчыра ўдзячна "Чырвоны" за адкрыццё но-вай рубрыкі "Крэсла № 13", якая дапамагае гледца ўзняцца вышэй за тых нізкапрафесійных аўтараў, якія, на жаль, робяць сваю справу неўважліва. Друкую ў школе больш такіх матэрыялаў! І дзякую вам за адданасць і павагу да нашай Радзімы.

З павагай Валентына ЦЫГЕЛЬ, 54 гады, г.Гродна.

Р.С. Вельмі прыемна было атрымаць гэты ліст ад Валентыны Канстанцінаўны. У першую чаргу таму, што на нашым чытацкай, як і нам, супра-цоўнікам газеты, неабя-кава лёс нашай Баць-каўшчыны, яе мовы. Пры-емна і тое, што заўважана новая рубрыка "Крэсла № 13", якая гавора прада-стае месца кожнаму з нашых чытачоў.

Вядучая рубрыкі "Крэс-ла № 13" Майя ШЭНДРЫК.

